

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких
законодавчих актів України щодо управління активами,
стягнутими в дохід держави»

1. Мета

Проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо управління активами, стягнутими в дохід держави» (далі – проєкт Закону) розроблено на виконання кроку 261 плану пріоритетних дій Уряду на 2025 рік, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 лютого 2025 року № 131-р.

Метою проєкту Закону є усунення законодавчих перепон у здійсненні реєстрації права власності за державою санкційних активів, в тому числі зняття обтяжень з таких активів, зареєстрованих в державних реєстрах.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Відповідно до положень Закону України «Про санкції» однією з санкцій, які можуть застосовуватися державою, є стягнення в дохід держави активів, що належать фізичній або юридичній особі, а також активів, щодо яких така особа може прямо чи опосередковано (через інших фізичних або юридичних осіб) вчиняти дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ними.

Статтею 5¹ вказаного Закону передбачено, що накладення на активи арешту, встановлення щодо них мораторію чи будь-яких інших обтяжень (заборони розпоряджатися або користуватися ними), а також перебування таких активів у заставі не перешкоджає стягненню цих активів у дохід держави, а також здійсненню реєстраційних дій, передбачених статтею 17 Закону України "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань".

Разом з тим, законодавство, яке регулює, зокрема, питання реєстрації прав власності на нерухоме майно і його обтяження, питання здійснення обтяження рухомого майна не містить положень, які б кореспондувалися із вищезазначеними положеннями Закону України «Про санкції», що створює суттєві перепони у практичній реалізації покладених законом на Фонд державного майна України завдань.

Окрім того, законодавство, яке регулює питання накладення та зняття публічних обтяжень, які накладаються різними державними органами в порядку реалізації ними своїх повноважень, також не містить положень, які б передбачали порядок зняття таких обтяжень у випадку, якщо вони стосуються санкційних активів. Зазначене також унеможлиблює на практиці здійснити реєстрацію права власності на санкційні активи за державою.

3. Основні положення проєкту акта

Проєктом Закону передбачено:

1) внесення змін до Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» в частині:

доповнення новою підставою для уможливлення здійснення державної реєстрації права власності та інших речових прав на підставі судового рішення

про застосування санкції, передбаченої пунктом 1¹ частини першої статті 4 Закону України «Про санкції»;

запровадження першочергового пріоритету для реєстрації заяв та проведення державної реєстрації права власності та інших речових прав, поданих в порядку виконання судового рішення про застосування санкції, передбаченої пунктом 1¹ частини першої статті 4 Закону України «Про санкції»;

встановлення виключення із загального переліку підстав для відмови у проведенні державної реєстрації права власності та інших речових прав у разі, якщо заява про реєстрацію права власності, подана в порядку виконання судового рішення про застосування санкції, передбаченої пунктом 1¹ частини першої статті 4 Закону України «Про санкції»;

2) внесення змін до Закону України «Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень» в частині:

доповнення переліку видів публічних обтяжень – зверненням стягнення на рухоме майно на підставі рішення суду, що набрало законної сили, про застосування санкції, передбаченої пунктом 1¹ частини першої статті 4 Закону України «Про санкції»;

запровадження вищого пріоритету обтяжень в порядку виконання судового рішення про застосування санкції, передбаченої пунктом 1¹ частини першої статті 4 Закону України «Про санкції» у відношенні до інших обтяжень щодо одних і тих же активів;

звільнення Фонду державного майна України від сплати за послуги Державного реєстру обтяжень рухомого майна;

3) внесення змін до Закону України «Про виконавче провадження» в частині доповнення переліку підстав для скасування арешту майна боржника у виконавчому провадженні, зокрема у разі стягнення такого майна в дохід держави в порядку застосування санкції, передбаченої пунктом 1¹ частини першої статті 4 Закону України «Про санкції»;

4) внесення змін до Закону України «Про приватизацію державного і комунального майна» в частині:

удосконалення процедури формування стартової ціни об'єкта малої приватизації;

покращення інвестиційної привабливості об'єктів приватизації шляхом зменшення кількості виключних підстав для розірвання договорів купівлі – продажу об'єктів приватизації.

5) інше.

У Прикінцевих положеннях проєкту Закону передбачено завдання Кабінету Міністрів України протягом одного року з моменту набрання чинності цим Законом розробити та подати на розгляд Верховної Ради України проєкт закону України щодо врегулювання взаємовідносин між державою та приватними обтяжувачами, у випадку якщо обтяження на певні активи виникли до моменту їх переходу у категорію санкційних, та в подальшому були стягнуті в дохід держави.

4. Правові аспекти

У сфері правового регулювання діють Конституція України, Цивільний кодекс України, Земельний кодекс України, Закони України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень», «Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень», «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань», «Про виконавче провадження», інші законодавчі акти.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проєкту Закону не потребує додаткового фінансування з Державного бюджету України.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проєкт Закону розміщено на веб-сайті Фонду державного майна України (www.spfu.gov.ua/).

7. Оцінка відповідності

У проєкті Закону відсутні положення, що стосуються зобов'язань України у сфері європейської інтеграції.

У проєкті Закону відсутні положення, які містять ознаки дискримінації. Проєкт Закону не потребує проведення громадської антидискримінаційної експертизи.

У проєкті Закону відсутні положення, які порушують принципи забезпечення рівних прав та можливостей чоловіків і жінок. Проєкт Закону матиме однаковий вплив на представників обох статей.

У проєкті Закону відсутні правила і процедури, які можуть містити ризики вчинення корупційних правопорушень. Проєкт Закону не потребує проведення громадської антикорупційної експертизи.

Для визначення необхідності проведення антикорупційної експертизи проєкт Закону буде надіслано до Національного агентства з питань запобігання корупції.

8. Прогноз результатів

Проєкт Закону не має негативного впливу на ринкове середовище, забезпечення захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання, громадян; розвиток регіонів, підвищення чи зниження спроможності територіальних громад; ринок праці, рівень зайнятості населення; громадське здоров'я, покращення чи погіршення стану здоров'я населення або його окремих груп; екологію та навколишнє природне середовище, обсяг природних ресурсів, рівень забруднення атмосферного повітря, води, земель, зокрема забруднення утвореними відходами, інші суспільні відносини.